

Czwartek, 8 lipca 2021 r.

P9_TA(2021)0360

Represje wobec opozycji w Turcji, w szczególności Ludowej Partii Demokratycznej (HDP)**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie represji wobec opozycji w Turcji, w szczególności Ludowej Partii Demokratycznej (HDP) (2021/2788(RSP))**

(2022/C 99/23)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Turcji, w szczególności rezolucję z 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji za lata 2019–2020 dotyczącego Turcji ⁽¹⁾, z 20 stycznia 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji, w szczególności sprawy Selahattina Demirtaşa i innych więźniów sumienia ⁽²⁾ oraz z 19 września 2019 r. w sprawie sytuacji w Turcji, w szczególności odwołania burmistrzów wyłonionych w wyborach ⁽³⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2020)0660) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2020 r. dotyczące Turcji (SWD(2020)0355),
- uwzględniając ramy negocjacyjne dla Turcji z 3 października 2005 r. oraz fakt, że – podobnie jak w przypadku wszystkich krajów kandydujących – przystąpienie Turcji do UE jest uzależnione od pełnej zgodności z kryteriami kopenhaskimi,
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 24 czerwca 2021 r. w sprawie stosunków zewnętrznych oraz inne odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej w sprawie Turcji,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 22 marca 2021 r. w sprawie aktualnej sytuacji w zakresie stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją (JOIN(2021)0008),
- uwzględniając oświadczenie rzecznik Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych z 19 sierpnia 2019 r. w sprawie zawieszenia burmistrzów wyłonionych w wyborach i zatrzymania setek osób w południowo-wschodniej Turcji, a także oświadczenia z 21 i 25 grudnia 2020 r.,
- uwzględniając wspólne oświadczenie z 18 marca 2021 r. wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josepa Borrella i komisarza do spraw europejskiej polityki sąsiedztwa i rozszerzenia Olivéra Várhelyiego na temat ostatnich działań wobec Ludowej Partii Demokratycznej,
- uwzględniając art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka, który stanowi, że Wysokie Umawiające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznych wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) we wszystkich sprawach, w których są stronami,
- uwzględniając wyrok Wielkiej Izby ETPC z 22 grudnia 2020 r. w sprawie *Demirtaş przeciwko Turcji* (14305/17),
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2347 z 23 października 2020 r. zatytułowaną „Kolejne represje wobec opozycji politycznej i dysydentów w Turcji – pilna potrzeba ochrony standardów Rady Europy” oraz rezolucję nr 2260 z 24 stycznia 2019 r. zatytułowaną „Pogarszająca się sytuacja opozycyjnych polityków w Turcji – co można zrobić, aby chronić ich prawa podstawowe w państwie członkowskim Rady Europy?”,
- uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0234.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0028.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0017.

Czwartek, 8 lipca 2021 r.

- A. mając na uwadze, że w kontekście ogólnego regresu dotyczącego podstawowych wolności i praworządności tureckie partie opozycyjne, a w szczególności Ludowa Partia Demokratyczna (HDP), są stale i w coraz większym stopniu celami ataków ze strony władz tureckich;
- B. mając na uwadze, że 17 marca 2021 r. prokurator naczelny tureckiego Sądu Kasacyjnego po raz pierwszy zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z żądaniem rozwiązania HDP, będącej trzecią co do wielkości partią polityczną w tureckim parlamencie; mając na uwadze, że 31 marca 2021 r. Zgromadzenie Ogólne Trybunału Konstytucyjnego stwierdziło braki proceduralne w akcie oskarżenia i postanowiło cofnąć ten akt do prokuratury naczelnej; mając na uwadze, że 7 czerwca 2021 r. przedłożono zmieniony akt oskarżenia, w którym domagano się – oprócz rozwiązania partii – wprowadzenia zakazu prowadzenia działalności politycznej wobec prawie 500 polityków HDP oraz zamrożenia rachunków bankowych partii; mając na uwadze, że 21 czerwca 2021 r. Zgromadzenie Ogólne Trybunału Konstytucyjnego jednogłośnie zaakceptowało zmieniony akt oskarżenia;
- C. mając na uwadze, że podstawą większości oskarżeń wniesionych przez prokuratora naczelnego przeciwko HDP są protesty w Kobani, w sprawie których toczy się postępowanie sądowe przeciwko politykom HDP, w tym byłym współprzewodniczącym Selahattinowi Demirtaşowi i Figen Yüksekdağ; mając na uwadze, że podstawą tych oskarżeń był głównie tweet opublikowany przez centralny zarząd HDP (6 października 2014 r.), w którym zachęcano ludzi do protestu w duchu solidarności z mieszkańcami Kobani przeciwko ISIS oraz przeciwko embargu nałożonemu na to miasto przez Turcję; mając na uwadze, że podczas protestów w starciach z turecką policją zginęło ponad 50 osób, w przeważającej większości członków lub sympatyków HDP;
- D. mając na uwadze, że w tzw. procesie Kobani na ławie oskarżonych zasiada 108 członków HDP; mając na uwadze, że 28 z tych osób tymczasowo aresztowano; mając na uwadze, że nałożono ograniczenia sądowe na sześć osób i wydano nakazy aresztowania 75 osób; mając na uwadze, że Parlament będzie nadal uważnie śledził proces Kobani i inne podobne sprawy;
- E. mając na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny zakazał w przeszłości działalności sześciu prokurdyjskich partii politycznych;
- F. mając na uwadze, że ETPC wielokrotnie stwierdza, że rozwiązywanie partii politycznych narusza prawo do zrzeszania się zapisane w art. 11 europejskiej konwencji praw człowieka; mając na uwadze, że w konkluzjach z 24 czerwca 2021 r. Rada Europejska stwierdza, że ataki na partie polityczne stanowią poważne zagrożenie dla praw człowieka i są sprzeczne z zobowiązaniami Turcji w zakresie poszanowania demokracji i praworządności oraz że dialog na ten temat pozostaje integralną częścią stosunków UE-Turcja;
- G. mając na uwadze, że 17 czerwca 2021 r. Deniz Poyraz, pracownica i członkini HDP, została zamordowana w biurach partii w Izmirze; mając na uwadze, że jej ciało miało zostać okaleczone po śmierci; mając na uwadze, że w 2015 i 2016 r. zaatakowano setki biur HDP, w tym siedzibę główną partii w Ankarze, a wiele z nich spalono;
- H. mając na uwadze, że w więzieniach przebywa około 4 000 członków i działaczy funkcyjnych HDP, w tym parlamentarzysty;
- I. mając na uwadze, że trzech posłów HDP pozbawiono mandatów parlamentarnych i immunitetu parlamentarnego, a następnie aresztowano;
- J. mając na uwadze, że 30 czerwca 2021 r. prokuratorzy ministerstwa sprawiedliwości przedłożyli Wspólnej Parlamentarnej Komisji ds. Konstytucji i Sprawiedliwości Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji streszczenia postępowań mających na celu uchylenie immunitetów 20 opozycyjnych posłów z sześciu różnych partii opozycyjnych; mając na uwadze, że postępowania te toczą się przeciwko 15 posłom należącym do HDP, liderowi Republikańskiej Partii Ludowej (CHP) Kemalowi Kılıçdaroğlu i posłom z pozostałych partii opozycyjnych, a mianowicie Demokratycznej Partii Regionów (DBP), Dobrej Partii (İYİ), Robotniczej Partii Turcji (TİP) i Partii Demokratycznej (DP);
- K. mając na uwadze, że K. Kılıçdaroğlu, jako lider głównej partii opozycyjnej, jest ścigany za rzekome znieważanie prezydenta Turcji, za co grozi mu wyrok do czterech lat więzienia; mając na uwadze, że 11 stycznia 2021 r. prezydent Recep Tayyip Erdoğan również wniósł pozew przeciwko niemu, domagając się zapłaty odszkodowania w wysokości 1 mln TRY;
- L. mając na uwadze, że S. Demirtaş, były współprzewodniczący HDP i kandydat na prezydenta podczas wyborów w 2014 i 2018 r., jest od ponad czterech lat przetrzymywany pod nieuzasadnionymi zarzutami mimo dwóch orzeczeń ETPC przemawiających za jego uwolnieniem;

Czwartek, 8 lipca 2021 r.

- M. mając na uwadze, że w tym samym wyroku ETPC stwierdził, że apel zarządu HDP o solidarność z mieszkańcami Kobani nie przekracza granic wypowiedzi politycznej, a zatem nie można go interpretować jako wezwania do przemocy; mając na uwadze, że ETPC stwierdził, iż akty przemocy, do których doszło w dniach 6–8 października 2014 r., choć godne ubolewania, nie mogą być postrzegane jako bezpośrednia konsekwencja tweetów zarządu HDP;
- N. mając na uwadze, że od czasu wyborów lokalnych, które odbyły się 31 marca 2019 r., 59 z 65 demokratycznie wybranych burmistrzów z ramienia HDP w południowo-wschodniej Turcji zastąpiono wyznaczonymi przez rząd gubernatorami prowincji lub zarządcami, przy czym uzasadniono to faktem, że wobec burmistrzów toczą się śledztwa w związku z domniemanymi powiązaniem z terroryzmem; mając na uwadze, że 32 z 36 aresztowanych osób uwolniono podczas postępowania sądowego, jednak w więzieniu nadal przebywa sześciu wyłonionych w wyborach współburmistrzów;
- O. mając na uwadze, że pogarszające się problemy strukturalne prowadzące do braku niezależności instytucjonalnej w sądownictwie mają nadal wpływ na prawa partii opozycyjnych;
1. jest nadal głęboko zaniepokojony ciągłymi atakami i naciskami na partie opozycyjne w Turcji, a zwłaszcza sposobem, w jaki władze tureckie szczególnie i w coraz większym stopniu atakują HDP, w tym jej organizację młodzieżową; potępia represje wobec HDP i pozostałych tureckich partii opozycyjnych, które osłabiają właściwe funkcjonowanie systemu demokratycznego; wzywa rząd turecki do położenia kresu tej sytuacji i dopilnowania, aby wszystkie partie polityczne w kraju mogły swobodnie i w pełni prowadzić legalną działalność zgodnie z podstawowymi zasadami pluralistycznego systemu demokratycznego;
 2. zdecydowanie potępia akt oskarżenia wniesiony przez prokuratora naczelnego Turcji przed Trybunałem Konstytucyjnym, mający na celu rozwiązanie HDP oraz wprowadzenie zakazu działalności politycznej wobec prawie 500 członków HDP, w tym większości obecnego kierownictwa partii, co uniemożliwiłoby im prowadzenie jakiegokolwiek działalności politycznej w ciągu najbliższych pięciu lat; jest głęboko zaniepokojony jednomyślną decyzją Trybunału Konstytucyjnego o przyjęciu tej sprawy; z głębokim zaniepokojeniem zauważa, że sprawa rozwiązania HDP stanowi kulminację trwających od kilku lat represji wobec partii, podczas których tysiące członków partii, dyrektorów, posłów, radnych i współburmistrzów stanęło przed sądem, głównie pod zarzutami związanymi z terroryzmem;
 3. jest zdecydowanie przekonany, że niezakłócanie udziału HDP w tureckich instytucjach demokratycznych ma podstawowe znaczenie dla zwiększenia integracji tureckiego społeczeństwa i stworzenia pozytywnych perspektyw prowadzących do pokojowego rozwiązania kwestii kurdyjskiej; przypomina w związku z tym, że z uwagi na zdecydowane zobowiązanie HDP do pracy za pośrednictwem instytucji demokratycznych zakazanie tej partii byłoby poważnym błędem politycznym w perspektywie średnioterminowej, stanowiłoby nieodwracalny cios dla pluralizmu i zasad demokratycznych i pozostawiłoby miliony wyborców w Turcji bez reprezentacji;
 4. zdecydowanie potępia bestialskie zabójstwo członkini i pracownicy HDP Deniz Poyraz oraz atak na biura partii w Izmirze; składa kondolencje jej krewnym i przyjaciółom; wzywa władze, by wnikliwie zbadały tę sprawę i postawiły winnych przed sądem;
 5. wzywa tureckie władze, by powstrzymały się od podburzania przeciwko HDP i podjęły niezbędne kroki w celu ochrony biur i urzędników partii, w tym posłów do parlamentu oraz wyłonionych w wyborach radnych i współburmistrzów;
 6. potępia arbitralne stosowanie zasad praworządności podczas toczącego się procesu Kobani, które doprowadziło do ponownego otwarcia sprawy, a w szczególności brak niezawisłości sądów, bezstronności, rzetelnego procesu sądowego i gwarancji proceduralnych; jest głęboko zaniepokojony nadużywaniem szeroko zakrojonych przepisów antyterrorystycznych; ponownie wzywa władze tureckie, by dostosowały przepisy antyterrorystyczne do standardów międzynarodowych w celu zapewnienia skutecznej ochrony podstawowych praw i wolności oraz proporcjonalności i równości wobec prawa;
 7. potępia decyzję o pozbawieniu posłów HDP Leyli Güven, Ömera Faruka Gergerlioğlu i Musy Farisoğullariego mandatów parlamentarnych i immunitetów, a także ich późniejsze aresztowania; z zadowoleniem przyjmuje niedawny wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 1 lipca 2021 r., w którym trybunał jednomyślnie orzekł, że doszło do naruszenia praw posła Ö. F. Gergerlioğlu do bycia wybranym i zaangażowania w działalność polityczną, a także prawa do wolności osobistej i bezpieczeństwa; z zadowoleniem przyjmuje jego uwolnienie i wzywa władze tureckie i sądy niższej instancji, aby

Czwartek, 8 lipca 2021 r.

wdrożyły wyrok Trybunału Konstytucyjnego i w trybie pilnym przywróciły mu status parlamentarzysty; wzywa do natychmiastowego uwolnienia pozostałych dwóch posłów HDP oraz do wycofania wszystkich stawianych im zarzutów; potępia powtarzające się przypadki odbierania posłom opozycji statusu parlamentarzysty, co poważnie szkodzi wizerunkowi tureckiego parlamentu jako instytucji demokratycznej;

8. zdecydowanie potępia przedłużający się od listopada 2016 r. areszt byłych współprzewodniczących HDP Figen Yüksekdağ i Selahattina Demirtaşa, lidera opozycji i byłego kandydata na prezydenta; przypomina orzeczenie ETPC z 20 listopada 2018 r. w sprawie *Demirtaş przeciwko Turcji*, potwierdzone orzeczeniem Wielkiej Izby z 22 grudnia 2020 r., w którym wezwano władze tureckie do natychmiastowego uwolnienia działacza; jest zbulwersowany ciągłym lekceważeniem i niestosowaniem przez władze tureckie orzeczeń ETPC, także w innych sprawach, takich jak sprawa Osmana Kavali, w związku z czym Komitet Ministrów Rady Europy mógłby wszcząć przeciwko Turcji postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa będącego członkiem organizacji; domaga się pełnej współpracy z Radą Europy we wzmacnianiu praworządności, praw mniejszości, demokracji i praw podstawowych;

9. jest głęboko zaniepokojony coraz większą presją na główną partię opozycyjną (CHP) i jej przywódcę Kemala Kılıçdaroğlu, w tym konfiskatą broszur partyjnych na mocy postanowienia sądu, groźbami publicznie skierowanymi pod jego adresem oraz fizycznymi atakami na niego; potępia wnioski o uchylenie immunitetu K. Kılıçdaroğlu w związku z jego oświadczeniami politycznymi, w tym ściganie go za rzekome znieważenie prezydenta Turcji, za co grozi mu wyrok do czterech lat więzienia; ponownie wyraża poważne zaniepokojenie ciągłym prześladowaniem politycznym i sądowym Canan Kaftancıoğlu, przewodniczącej CHP w prowincji Stambuł;

10. wyraża poważne zaniepokojenie coraz większą presją wywieraną na wszystkie partie opozycyjne i ostatnią decyzją prokuratorów ministerstwa sprawiedliwości, by przedłożyć Wspólnej Parlamentarnej Komisji ds. Konstytucji i Sprawiedliwości Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji streszczenia postępowań mających na celu uchylenie immunitetów 20 opozycyjnych posłów z sześciu różnych partii opozycyjnych; podkreśla, że inni liderzy opozycji również spotykają się z ogólnie wrogim nastawieniem, np. przewodnicząca partii İYİ Meral Akşener została ostatnio słownie zaatakowana przez zwolenników partii rządzącej podczas wizyty w Rize;

11. potępia decyzję władz tureckich o odwołaniu ze stanowisk – na podstawie wątpliwych dowodów – demokratycznie wybranych burmistrzów i zastąpieniu ich pełnomocnikami niepochozzącymi z wyborów, co podważa demokrację lokalną; zauważa polityczne, ustawodawcze i administracyjne środki podjęte przez rząd turecki, aby sparaliżować gminy kierowane przez burmistrzów z partii opozycyjnych w Stambule, Ankarze i Izmirze; ubolewa, że obecny rząd nadużywa środków finansowych i władzy administracyjnej państwa do osłabienia lub uciszenia opozycji;

12. podkreśla, że działania te w dalszym ciągu osłabiają zdolność opozycji politycznej do korzystania z przysługujących jej praw i pełnienia ról demokratycznych; wyraża głębokie zaniepokojenie poważnym regresem w swobodzie funkcjonowania partii opozycyjnych, który obnaża dramatyczną sytuację praw człowieka w Turcji oraz postępującą erozję demokracji i praworządności, co stanowi naruszenie kryteriów kopenhaskich;

13. uważa, że erozja praworządności i systemowy brak niezawisłości sądów są wciąż związane z decyzjami sądów dotyczącymi swobody działania partii opozycyjnych; wzywa Turcję do zapewnienia pluralizmu i poszanowania wolności zrzeszania się i wypowiedzi zgodnie z zabezpieczeniami ustanowionymi w tureckiej konstytucji i z międzynarodowymi zobowiązaniami Turcji;

14. zwraca się do delegatury UE w Turcji, aby nadal monitorowała sytuację opozycji politycznej – obserwowała procesy sądowe, w tym proces Kobani, wydawała publiczne oświadczenia i domagała się zezwoleń na wizyty w więzieniach;

Czwartek, 8 lipca 2021 r.

15. uważa, że oprócz poprawy sytuacji w polityce zagranicznej postępy w ramach jakiegokolwiek konstruktywnego programu, jaki mógłby zostać zaoferowany Turcji, powinny również zależeć od poprawy sytuacji pod względem poszanowania praw obywatelskich i praw człowieka oraz praworządności w tym kraju, w tym praw kobiet, takich jak prawa gwarantowane konwencją stambulską, wolność wyznania oraz prawa mniejszości etnicznych i społeczności LGBTI;

16. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Radzie, Komisji, Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz rządowi i parlamentowi Republiki Turcji.
